

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 13. ANULU XVII.

Telegraful este de doua ori pe septe-mana: joi si Dumineca. — Prenume-ratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gata prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretul pnenumerati-unei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Sabiu, in 13/25 Februaru 1869.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8. fl. era pe o jumetate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12. fl. v. a. 6. fl. v. a.

Inserato se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirula, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

APELU.

cătra inteligintia romana din Tran-silvania.

De si meetingurile sên adunările de partide sunt la ordinea dilei in tota Ungaria, Banatu si Transilvania, trebuie totusi se constatam cu du-rere, ca dintre toate clasele de popor, romanii din Transilvania sau folositu până acum mai puțin de unulu dintre cele mai frumoșe drepturi sanctionate de multa prin pracs'a constitutională: de dreptulu consvatiurei in privinta tîenutei proprii si a apli-cării midilóceloru legale pentru aperiarea inte-reseloru lor de viața.

Delaturarea acestui reu nu se mai pôte nici cum amenă fără o si mai mare periclitare a celoru mai sante interese ale nostre patriotice si nati-onale. De aceea atatu din pres'a nostra nationale, cum si din descoperirile tuturor barbatilor nostri bine simtitori se vede, ca necesitatea unei adu-nantie a inteligintiei nostre n'a fostu nici cādu mai simtita cā astadi.

Considerantele premise cum si apropiarea tem-pului de alegeri la diet'a din Pest'a me determinara a urmă provocărilor ce mi se facu din multe parti si a-mi lua libertatea se invită prin a-cést'a pre multa stimat'a nostra inteligintia romana din Tran-silvania la conferintia fratie-sca in opidulu Mercurea pre diu'a de 23 Februaru (7 Martiu) a. c.

Scopulu acestei conferintie va fi:

1. Constituirea partidei nationale romane din Transilvania dupa esemplulu altoru partide si clu-buri constitutionale deia demultu organizate in tiara.
2. Statorirea unui modu de procedere solidara in privinta alegerilor viitoare si a dietei din Pe-st'a, cum si preste totu in privinta intereseloru nostre nationale si patriotice.

Speru, ca fia care inteligente ala natiunei nostre va fi petronsu de importantia lucrului, se va sili in ori-ce modu si cu ori-ce sacrificii a-si im-plini prin urmare acestei invitari fratiesci o fru-moșă delorintia către patri'a si natiunea sea si ca prin urmare conferintia convocata va fi cātu mai numerosă.

Mercurea 10/22 Februaru 1869.

Elia Macelariu.

Sabiu 12/24 Februaru.

Dacă vomu aruncă o privire asupra pozitiei in care se afla Europ'a intrăga, trebuie se marturi-sim, ca este o pozitie foarte critica. Ba ce e mai multu acést'a se pôte dice despre tota lumea ci-vilisata. America inca e in ferhere, in dilele trecute chiaru ea a fostu teatrulu unui resbelu foarte seriosu, care deabea acum incepe a se mai moderă. Caus'a, care a adusu Europ'a in o ast-felu de pozitie a fostu ambitiunea si rivalitatea puterilor mari ale Europ'e si in prima linie ces-tiunea orientului, la acarei deslegare lucra toate pu-terile prin diplomatia până voru putea. Iera dupa ce voru vedea ca nodulu gordianu cu pên'a nu-lu potu deslegă, voru prinde sabi'a si voru mană acestu mi-dilocu, care e mai vorbitoriu decâtu toate cuven-tările parlamentare. Cum ca deslegarea cestiunei orientale ne va atinge si pre noi, pre romanii tran-silvaneni, put-mu afirmă fără indoieia, de ore-ce, situati in oriente, tota viața nostra politico-nati-onale e atinsa in punctele cele mai cardnali de ces-tiunea orientale, care de siguru deslegându-se va aduce o schimbare in Transilvania, Ungaria si Ro-mania si in toate tierile dela resaritu.

Ce priveșce Romania trebuie sa marturisim, ca confusiunile si turburările, ce s'au produsu prin

disolvarea camerei din caus'a crizei ministeriale ce s'a fostu ivitu ne-au cam ingritu. Sperantia in sa in soliditatea si virtutea romanăca ne afideza a dice, ca lupt'a care e incordata intre partidele Romaniei va servi mai multu spre consolidarea de-cātu spre disolvarea ei, căci numai lupt'a da via-ța si numai unu popor, carele scie lupt'a si scie sa iasa din lupta invingatoriu pôte avea sperantia de viața si de unu viitoriu ferice.

Cu privire la occidentu, ca cum se va purtă elu fatia cu cestiunea orientale, care acuma e la ordinea dilei, si cum se va purtă chiar si cu cestiunile sele, cari asemenea cadu greu in compena, nu se pôte prevedea nici chiaru de aceia in a că-roru mână sta viitorulu Europei. Deci nu e de miratu, dacă Europ'a se afla într'o pozitie atatu de critica. Intre Francia si Prusia este Rinulu, Prusia lu stapanesce, Francia voiesce sa silu a-propiedie. Cum se voru putea impacă acestea doue pretensiuni? Prin diplomatia sên prin resbelu? Totu ce pôte isbuli diplomati'a este a face cā sa se mai amâne conflictulu. Alu delatură mai ca este cu neputiutia. Francesulu carele scie, ca e francesu a invatiatu in geografie ca Rinulu aru fi alu sên, si va sili pre guvernul, cā de voia sên de nevoia se realizese acést'a pretensiune nationale. Dera guvernulu se afla in fatia cu doi mari ad-versari, de o potriua ambitiosi, urmarindu ambi o idee mare. Elu se afla fatia cu Prusia si Rusia. Aceste puteri prin natura ambitiunei lor sunt stensu legate, putemu dice, astadi sunt coalisate pentru unu resbelu ofensivu si defensivu.

Acést'a coalitiune in sa nu amenintia numai pre Francia din caus'a Rinului, ea amenintia cu deosebire pre Austria. Austria e punctulu care impede ca si pre Prusia de a germanisă si pre Rus-sia de a rosifica.

In fatia acestei aliantie Austria e legata na-turakinte de Francia. Ieta puterile cele mari u-nite una in contr'a ceialte. Dar' Rusia nefiindu inea gata pentru resbelu, a trimisu pre principele Gorceakoff la Parisu, ca, pentru de a mai castigă tempu se cerce a face ore-care apropiere cu cabi-netulu dela Parisu. Napoleonu fără a respinge insi-nuările Rusiei lucrăza la Florentia, pentru de a ca-stigă pre Italieni in partea sea si asiă n se asig-ură din toate partile. — Eata dara operatiunile care se pregatescu, ca dacă nu va isbuli diplomati'a se decida sabi'a sôrtea popóreloru.

Revista diuvaristica.

„Cor. part. de l'Allemagne“ vrea se scie ca in Berlinu s'a subscrisu in dilele aceste unu pactu preliminaru, cari caprinde următoarele puncte. 1., Dacă Turcia va primi din partea Austriei sên a Francei vre unu ajutoriu materialu, atunci se obli-gă Rusia si Prusia a ajutură asemenea Grecia cu putere armata; 2., Prusia se obligă a țienea Au-sria in siachu, până cându Rusia va face o di-versiune prin Romania; 3., Rusia din contra se obliga a incepe numai decâtu dea pune arma'ta su-dica pre picioru de resbelu, pentru dea fi in toate casurile gata a da nevala; 4., nici o putere con-tractande nu e autorisata fără inputernicirea celei-nalte a declară resbelu.

In Parisu s'aru fi exprimat dupa „Volsk.“ unu barbatu de posetiune inalta, ca inainte de 31 Maiu va durdui tunulu celu din taju la Rinn si la Dunare.

„Correspondintia democratica“ din Stuttgart ne istorisédia unu dialogu foarte interesantu, ce s'aru fi tîenutu intrunu orasiu dincolo de Laitha (pôte in Vien'a?) in septamân'a din taju a lui Fe-bruariu, si dice: intr'unu salonu elegantu se întâl-nesce unu aginte germanu cu unu ministru neger-

manu (Andrassi? Werther?) intre care se ince-pu urmatoriulu discursu: agintele: Escelentie, dora nu Vetu crede ca noi facemu in Ungaria agitatiuni electorale cu bani?! — Ministru: A! acéi'a nu credu, dór sum in stare, a ve numi personale cu nu-mele, cari agiteza pentru D-Vôstra, si a ve numi si persoanele acelea de acasa, cu cari statu acesti domni in comunicatiune si ce priveșce cestiunea ba-nala, ve potu arată până la unu fiorinu, spesele carele faceti in privinta acést'a. Dacă voesci vo pociu informă si mai detaiatu. — Agintele: O! Ve insielati Escelentie — atanci ai putea demonstra a-cesteia si in privinta Romaniei. Veincredintiediu; ca sunteti reu informati. —

Ministru: Ve potu spune acést'a, Escelentie, si de-spre Romania, dacă poștiti. Ve numescu agentii, corespondintii si ve dau socota despre midilócele banale, ce lea-fi întrebuintiatu până la unu cru-ceriu. — Corespondentia dice mai departe, ca a-gintele aru fi venitu in perplesitate, noi in sa dicemu, ca asiă ceva nu pôte face impresiune asupra unui barbatu de stat, pre carelu reprezentăza, ci di-cemu numai, se non è vero, è ben trovato.

„Gazetta de Colognia“ asigura, ca impera-tulu Napoleon tractéza in secretu cu Victoru Ema-nuila pentru a încheia o aliantia ofensiva si defensiva in casulu cându aru incepe resbelulu la Rinn. Prin acést'a aliantia, dice gazeta prusiana, Italia va obtienea Tirolulu, iera Austria va fi des-pagubita in alta parte cu avantaje proportionali (?) — Ce felu de avantagiuri întielege Gazetta co-municatorie prin acestea, le pôte pricepe ori si cine. Noi in sa nu credemu adeveralu acestei sciri, nu o credemu pentru aceea, ca Napoleonu nu-si va da nici odata concediulu sên in o astafeliu de desle-gare a cestiunei orientale.

Ce priveșce cestiunea Greciei si a Bulgari-loru, ieta ce dice proclamarea comitatului Bulgaru: „Fratiloru!“ Ultimatum adresatu de către Pört'a Gre-ciei este o declaratiune de resbelu contra tuturor crestiniilor din imperiulu turcescu. Nu sperati sa recapitati libertatea ahfelu decâtu cu sabi'a. A-dunati subscriptiuni; totu cetatiénulu sa ofere aceea ce pôte, si mai multu decâtu pôte, cā sa putemu sa ne desrobimu prin armele nostre. Nu ve temeti, cā puterile sa se opue. Scutiveti! sa-sificati o parte din averea vôstra, procurati-vo puscii si sa ve scuturati jugulu. Elenii, Ro-manii, Bulgarii, acéi'a voru face sa se darime e-dificiulu putreditu alu imperiului semilunei.

Privindu mai seriosu cestiunea greccesca si de-slegarea ei prin conferintia din Parisu se esprima Tromp. Carpi in urmatoriulu chipu:

Astadi caus'a Greciei, de si avea pentru sine dreptulu, dreptulu care porcede din principiulu pro-clamatu de Francia, principiulu emancipării po-póreloru; astadi in sa acést'a cauza este compro-misa, căci ómenii politici din Grecia in locu d'a acceptă cā evenimentele sa le vina in ajutoriu, au preferitu a devansa aceste evenimente, a face din Grecia o cauza care aru fi facutu cā sa grabesca esplosiunea. Atentiunea Europei ne fiindu concen-trata asupra orientului, căci caus'a cea mai gra-va ocupa occidentulu, negresitu ca tota Europ'a a trebuitu sa se intrunésca spre a înlatură conflic-tulu escatu in Grecia, si care negresitu ca eră de natura a dá nascere cestiunei orientului.

Grecia in fatia Europei unanime, care apesa asupra strigatului ei de durere, este nevoita sa ce-deze. Intr'o alta epoca, cându spiritele in Europ'a aru fi fostu destulu de pregatite pentru acést'a ces-tiune, Grecia aru fi fostu considerata cā o insula sacra din care a purcesu foculu divinu care a e-mancipatu pre crestini. Astadi atāt'a bravura, atāt'a abnegatiune, atāt'a sacrificii suntu nesocotite. Grecia este pustiu;

Greci'a este abandonată. Si pentru ce? Pentru ca omeni de statu n'au avut atâta prevedere ca celu pucinu sa vedea ca Europ'a nu este dispusa a atitii toenlu in oriente.

Telegrame.

Pest'a, 19 Februarie. Fôia oficiosa publica unu rescriptu reg. prea inaltu prîn care se convocă diet'a pestana pre 20 Aprile a. c.

Parisu, 19 Februarie. Conferintia in causa relatiunilor greco-turcesci s'a ținutu ieri seditia de incheiare.

Pest'a, 19 Februarie. Majestatea Sea regele s'a induratu a denumi pre comitele provisoriu Moritz Conrad de comite definitivu alu natiunei sasesci.

Pest'a, 21 Februarie. Corabi'a imperatésca de réshelu „Radetzki“ a exploatatu in apele dela Lisina. Armat'a intréga de pre corabia s'a innecat. In Fiume se facu pregatiri mari, pentru de a primi pre regele.

Pest'a, 19 Fauru. „Pesti Napló“ vrea sa scie, ca Brateanu aru avea de cugetu a veni la deschiderea dietei la Pest'a, pentru de a se pune in contactu cu diplomatii unguresci.

Vien'a, 19 Februarie. Principele de Montenegro s'a declarat a lasa tota implinirea doriintelor poporului seu simtiului de ecuitate si de buna vointia a Portiei.

Parisu, 18 Februarie. „Journal officiel“ publica o scrisore circulara a ministeriului de interne Forcarde dela Roquette in privintia adunarilor publice. Acesta scrisore dice: Pana acum a creditu regimulu a se margini numai la supraveghierea si incungurarea abuzului ce aru proveni din libertatea cea nova, lasandu oratoriloru frêlu liberu, de a discuta chiaru si despre obiecte legal-minte oprite.

Nu pôte in sa suferi mai multu aceste anomalii si trebue sa se opue desfranarei, pentru dea scuti libertatea adunarei de transgresiunile, ce o aru putea amenintia.

„Constitutionel“ crede, in privintia diferentieru ce s'a escatu intre Franci'a si Belgi'a, ca ori va da ministeriulu o deslusire, ori apoi regimulu imperialu apelandu la intieptiunea poporului belgicu si la interesele lui bine pricepute, va ajunge dea putea delatură consecutiile, ce s'aru nasce din legea, care e votata de camera si substernuta spre ratificarea senatului. Noi vedemu ca ingerintia streina nu va putea ameti simtiemintele si referintiele amicale ale poporului belgicu, si nu va afla ocasiunea inimicii a perturbă pacea Europei.

Madridu, 18 Februarie. Cortesulu acusi va fi gat'a cu verificarea mandatelor si pana vi-

neri se va putea constitui definitiv. Asta sera voru tienea membrii majoritatiei cortesului o adunare privata, pentru de a se consulta despre alegerea noului ministeriu si despre proclamarea unui suveranu indata dupa constituirea cortesului, carei'a va urma consultarea natiunei prin plebiscitu.

Precum se ande regele Dom Fernando s'aru fi exprimat cãtra ducele de Montpensier, ca n'aru fi aplicatu a primi corôn'a Ispaniei.

Londr'a, 16 Fauru. Gladstone si exprima in seditia de astadi bucuri'a, cãci s'a finitu conflictulu greco-turcescu si lauda purtarea puterilor reprezentate in conferintia dela Parisu, mai cu sãma pre Russi'a, Prussi'a si Turci'a.

Suum cuique tribuere.

I.

Fia-care omu este lasatu dela creatorulu, sa se ocupe cu ce-va in vietia pentru de a trai onestu, pentru de a se chivernisi pre sine si pre ai sei in limitele religiositatiei si moralitatiei, ce reclama chiamarea omului in ajungerea scopului seu finalu. Ei bine! subsistintia singuraticiloru individi — ocupare-aru ei ori-ce cariera in vietia — este conditiunata de ajutoriulu, ce-lu ofera ei societatiei. Asia dara acestu subsistintia este mare seu mica dupa capitalurile morale, scientifice si materiale, ce posedu ei. Acest'a aru fi mesur'a, barometruulu dupa care omeni aru trebui sa dea recompens'a cuvenita fia-cãrui muritoriu! Este in sa evidentu, ca recompensele sunt multifere in tocmã cã si referintiele vietiei.

Cine nu seie la cãte chiamari si datorii este omulu chiamatu in lumea acest'a? Toti scimu, ca propunerile de recompensa si referintiele de subsistintia dovedescu pana la evidintia, ca ele sunt atarnatorie de totu atãti'a factori: cãte si ocupatiuni; cãte si carieri; cãte si chiamari; cãte si datorii le are omenimea de implinitu pana sa-si ajunga destinulu seu generalu!

Dara lasandu generalitatile, va sa vorbescu mai detaiatu si sa intru in meritu obiectului, care se gasesce pusu pre terenulu discussiunei.

Vreau sa vorbescu putienu despre o clasa de omeni, si carei membrii cele mai frumoase si cele mai tinere dile din vietia loru si le consacra pentru binele omenimei, si totusi sunt inca si astadi pre putienu recompensati! — De acei individi, ale caroru ostenele au fostu multu tempu si sunt inca pana in diu'a de astadi pre putienu recompensate se tienu si invetatorii scololoru populare.

Aru rataci cãndu aru crede cine-va, ca sub: „scola populara“ intielegemu numai seracele scolutie satesci! Sub „scola populara“ intielegemu tote scolele publice afara de gimnasie si scolele

reale; — asia dara tote scolele elementarie si real-elementarie. Lasa ca si invetatorii scololoru mai inalte primescu o recompensa pre modesta; cãci instructiunea nu se pôte recompensã nici odata in meritu ei; dara invetatorii scololoru populare sunt despretiuiti cu unu bagatel, cu unu salariu mai micu si decãtu alu acelor omeni, cari ofera omenimei cele mai miserabile servitii! —

Din nescitintia a esitu unu prejudetiu de o forma forte bizara.

Sa me esplicu. Omeni credeau mai demultu, ca este unu lucru de totu bagatel, o secatura chiaru, a invetia pre copii a, b, c, d, etc. — nici mai multu nici mai putienu decãtu o usiora jucaria. — Cu alte cuvinte omeni i denegau si cu durere trebue sa marturisescu, ca mai sunt inca si astadi omeni asia de intunecati la capu cu tote ca pretindu a fi culti — cari denega scolei populare importante a pponderositatea si marile folose, ce vinu din instructiunea elementaria. De aceea apoi si pentru reprezentantii sei legali le otareau cãte unu micu salariu, care se pôte asemenã cu „nimic'a tota“. Dara pedagogia inca de pre tempurile lui Pestalozzi a inceputu a recunósce marile folose, ce dovedescu principiele pedagogiei moderne; pentru ca acum pedagogia incepuse a nu mai fi jucari'a cãtoru-va impiegati, cari tiranisau lumea si cari printr'unu capriciu alu falsei loru educatiuni o priveau cu uriciosulu epitetu in gura: „misera plebs“, ci ea pre incetulu se apropiã de demnitatea sea de omu. Omenimea venise la convingere, ca numai cartea respandita intre popore este cea mai sigura arma otaritória in lupt'a pentru ajungerea celoru mai mari bunuri, de cari este capabila fiintia nostra omenesca. Si ce erã dara de facutu? Eata o intrebare, pentru a carei resólvere se fragmenta omenimea de vœuri! Ce este de facutu? intrebãmu si noi: pre cãtu tempu cei, cari se ocupau cu crescerea omenimei (invetatorii) se gasescu si astadi intr'o pre miserabila stare de a nu-si puté stemperã nici chiaru lipsele de tote dilele.

Ei vrendu sa-si faca unu venitoriu si vedu ostenele lor zadarnice ba recompensate cu dispretiu! Mi va obiectã pôte cineva, cã chiaru chiamarea invetatorésca reclamã abnegatiune, ca invetatorii nu trebue sa capete plata pre mare, fiindca se pre imbogatescu (difficile est satyram non scribere) — si alte multe idei nebune, ce turbura capetele multoru muritori pucini cugetatori.

Noi intrebãmu pre uni cã aceia, sa ne respunda, decã potu, la urmatorele intrebãri: Unu invetatoriu conscientiosu de chiamarea sea din vr'o doue trei sutisiore cu ce sa traiésca? Cu ce sa se chraniesca? Cu ce sa se imbrace? Pre

ce să 'și cumpere opuri pedagogice etc. că să meargă progresându în chiamarea sea tinându astufeliu contu de progresulu, ce lu facu sciintiele pedagogice la fiecare momentu? Tote astea pentru binele seu și alu celoru ce i suntu lui incredintati. Dêru de va avé familia, cu ce să și o sustiena și cu ce să-și creșca copii? Acestea și alte multe întrebări precătu de triste pre atât de adeverate, suntu cari lovescu de mörte ori ce prejudetiu. Căci unu invetiatoriu zelosu in chiamarea sea vrea — și cu totu dreptulu — să se arate și pe dinafare aceea, ce pretinde dela elu chiamarea și positi'a, ce trebuie se ocupe in societate, d'a fi adeca modelu tuturor și prin interiorulu seu și prin exteriorulu seu! Nu crede, că se va gasi cineva, care să pōta combate adevărurile sus'aratate; căci acele întrebări suntu cu multu mai puternice in apararea loru: decătu să le pōta cineva paraliză macaru in valōrea loru! — Și apoi acei'a, cari suntu pentru omenime mai multu decătu avangard'a culturii și sciintiei, să i potemu vidé ôre incatenati in lanturile cele amari ale miseriei? Este cu potintia macaru să lasămu unu singuru momentu pre acei ômeni, să duca astufeliu de viétia, care să n'aiba in program'a sea decătu lipsa, necasuri, și o completa miseria, care să se perpetueze din anu in anu din tata in fiu? Nu scimu noi, că totu ce traiesce, are pucinu dreptu la esistintia sea?

Și fiint'a cea mai buna fiindu osandita la o vecinica miseria, prin care că printr'unu microscopu intunecosu vadiendu—și amenintiatu venitorulu esistintiei sele cade intr'o stare de neodihna, care trecandu prin mai multe faze la urma se chiama disperare, acărei suflare trista inghiatia sufletele intocmai dupacum se usca campiile la disperat'a suflare a ventului de tōmna. Mi va objectă pōte cineva, că unu invetiatoriu trebuie să lupte cu curagiu contr'a tuturor calamitătiloru, ce i amenintia esistintia! Dêru cine nu scie, că mușele nu potu prosperă, cându sufletele suntu apasate de miseria! — Și spiritele potu chezasiiu progresulu numai acolo, unde trebuintiele vietii fisice suntu indestula de favorabile. Numai in astufeliu de imprejărări spiritulu garantăza progresu cu abundantia, — și sentimentele de dreptate, bunatate și onestitate facu pre omu să crēda și să spereze.

(Va urmă.)

Ioanu Petrasicu,
invetiatoriu la Resinari.

B r a n u, 12 Februaru.

Prin aceste câteva sîruri, voi se aduceu on. publicu cetitoriu la cunoscintia, că prin articolulu meu din Nr. 100 alu acestei foi din anulă espi-ratu, care tientesce la interesarea mai mare a braneniloru de scōla, că de midiloculu celu mai siguru

Se cere asiă dēra mai intāiu dela educatoriulu că să fiō bine educatu și in elu să fia desvoltatē tōte acelea insusiri, cari suntu de a se desvoltā și in elevu, pentruca influint'a cea mai puternica asupra elevului vine dela personalitatea educatoriului. Elu trebuie sei fie elevului modelu demnu de imitat, atātū ce se atinge de invatiētura, cātū și de moralitate, in care cu deosebire trebuie se esceleze invatiētorulu că și preotulu, de-ōrece ambi suntu lucratori in vi'a Domnului lucrāndu pentru unu scopu, de a cresce ômeni și de ai povatiui cātā implinirea destinatiunei loru, ambi trebuie să luminezē inaintea ômeniloru, că vediendu acesti'a faptele loru cele bune să mārēscā pre talu din ceriuri.

Acestea putiēne trasuri le-āmu espusu că se ilustrezu incātū-vā celu putiēnu o insusire mai cardinale, care trebuie să o aiba educatoriulu, pentru de a se putea apropiā catu de cātū de misiunea sea cea inaltă.

Problem'a sēu chiamarea educatoriului atātā e de mare și de insemnată, fiindu că tae in tōte ramurile vietii, și destinatiunea lui cātā care elu debue se nezuiēscā, asiā e de sublima, incātū aru trebuī, vrendu a o ilustra din tōte părțile, că să se scrie tomuri intregi, precum intru adevēru s'a și scrisu mai cu sēma din partea altoru nationalitāti. En in sa din partemi voi mai amintī in ca numai unele, puncte tienatōre de chiamarea și de problem'a invatiētorului, care cadu mai aprōpe in cerculu activitātii și a datorintieloru lui.

(Va urmă.)

N. Pr.

pentru de a prosperă cineva intru tōte; n'āmu intunecatu adevēru, dupacum vrē se crēda autoriulu articolulu din Nrulu 1 totu alu acestui diurnalu dto Branu.

Dlu reflectatoriu sustiene, că branenii'au inaintatu in privint'a scolara fōrte multu; căci dupa cum dice D-lui, in Branu suntu 12 scōle cu 14 invetiatori, care le frecuentēza 580 copii și ca se tiēne catechisatiune in tōte parochiile. (?) — Da, Dlu meu, suntu 12 scōle, suntu 14 invetiatori, suntu 580 copii de scōla; iēra la scōla centrale, scōla superiōre in Branu cu 2 invetiatori, suntu numai 35. Cercetēza, D-le reflectatoriu, gimnasiulu nostru romanu din Brasiovu și convingete despre numerulu celu prea micu de studinti braneni, — cāfele, dupacum sum eu convinsu, incepēdu din class'a prima normale pāna intr'a patr'a gimnasiala (cāci in gimnasiulu superioru nu e nici urma de studinte branēnu) nu e mai mare decātū de 10. — Acum comparāndu numerulu celu frumosu de 580 elevi de prin scōlele satesciēu cei de la scōla centrale 35 și cu cei dela Brasiovu 10 studinti, ce resulta alt'a decātū o disproporțiune daunōsa!

Abstragēdu dela invidia, se vorbimu adevēru; Zernescii, unu singuru satu, o singura comuna, in comparatiune cu Branulu mica, totusi are studinti la Brasiovu in tōte clasele atātū ale gimnasiului inferiōre cātū și ale celui superiōre, și multi din ei suntu fii de veduve; dēr fiindea că cunoscū fruptele cele dulci ale studiului, nu crutia a consacra totu, ce potu, pentru de a ajunge la o stare cātū mai perfectă.

Intentiunea mea in acelu articlu a fostu, a dā poporului nostru branēnu unu impulsu, că să se intereseze mai multu și de scōlele mai inalte, și apoi en nici ca amu amintitu despre frecuentarea scōleloru comunali, ci numai de cea centrale. — Eu sum de opiniune că dēca toti copii unei comune cercetēza numai scōla loru comunale, iēra mai departe nimicu, prin aceea poporulu respectivu in ca n'a satisfacutū interesului de scōla.

Mai departe amu disu in articolulu meu, că factorii principali, cari au să capaciteze și să indēmne pre poporu a fi mai interesatu de scōla, suntu preotii și invetiatorii. E adevēru, că suntu preotii și invetiatorii multi, cari și implinescu misiunea loru cu tōta acuratetia, și de aceea unii că acesti'a n'au să se simta vatemati cându amintesce cineva de chiamarea loru; iēra pre acei'a cari si-au uitatu de postulu celu ocupā, cātē unu cuventu in publicitate i face, că și ei să-și cunōscā positiunea loru — Vrēu să dīcu dāra, că n'āmu intunecatu adevēru, dupa cum se pare Dlui reflectatoriu, și că branēnu cunoscū Branulu.

In fine Dlui in articolulu seu dice, că eu se fiu mai energicu spre venitoru in cariera mea de invetiatoriu. Dupa cum se vede aici domnului reflectatoriu i se pare că n'asiu corespunde chie-mārei mele. — Deōrece numai unu anu amu fostu invetiatoriu, n'āmu potutu depune cu elevii mei mai multe esame decātū unulu. Incātū despre progressulu (sporiulu) facutu, rogu pre Dlu reflectatoriu a cercetā protocolulu scolaru, unde s'a insemnatu din partea Rodsm. D Protopopu și Inspectoru districtualu de scōle progressulu facutu, carele, dupa cum sciu e fōrte bunu. Mai incolo cetēscā D. reflectatoriu scrisōrea Dlui Protopopu adressata cātā Efori'a scōlei centrale branene, prin care aducēdu-le aminte de sporiulu, ce s'a veditu la essamēnu, i indēmna a infintia și class'a IV, in urm'a cărei'a se și infintia. — In anulă acest'a in ca nu s'a tienutu nici unu esamēnu, de unde aru potē vedē cineva, că fost'āmu energicu in chiamarea mea ori nu.

2. Domnitorulu trebuie se fia lesne de instalat de către cei ce vinu la densulu, insa intr'un chipu astfelu că sa nu ajunga se fia despretuitu din causa acest'a. Acest'a consista intru a nu primi pre acelasi picioru pre toti cei guvernati: ier pre fatia sea sa nu se arate nici mila nici mania.

3. Domnitorulu trebuie se fia aspru către cei gresiti, si către aceia ce nedreptatiescu Vistieria, ear forte blându si dulce către toti cei drepti si recunoscatori, si sezi ingrijesca imbratisandui parintesce.

4. Domnitorulu trebuie se aiba ministri barbati buni si de omenia, ier pre cei rei se'i departeze.

5. Domnitorulu are datoria se fia cu igrijire despre indetularea tuturor celoru trebuincioase pentru vietuire.

6. Domnitorulu se nu chieime pre cineva din domiciliulu seu la judecatoria, căci casa fia-cărui'a este unu adapostu neviolabilu, si deca din intamplare se va face una ca acest'a, nu trebuie se fia tărutu cu violentia din locuintia sea.

Notitia.

Căci e destulu numai se audia pre omulu domnescu seu se veda ordiaulu domnescu inserisu, si deca nu se va supune, se va pedepsi ea unu neascultatoriu, afara numai de va fi acusat de vre-o crima in contr'a celoru sfinte.

7. Domnitorulu, in Statulu seu, are stapanire absoluta si discretionale.

8. Domnitorulu trebuie se opresca pre cei puternici de a vatemă pre cei mici si pre cei ce apară pre acestia.

9. Domnitorulu trebuie sa opresca faptele ilegale si violente, precum si vendiările silnice seu cari se facu de favore, asemenea si castigurile cele nedrepte si daunale.

10. Domnitorulu trebuie se ingrijesca pentru pacea generala, si se cerceteze despre hoti si facatori de rele, pentru ca se'i pedepsesca dupa cuviintia.

11. Domnitorulu trebuie se puia in inchisore pre cei nebuni, deca rudele lor nu voru putea se i padiesca.

12. Cădu cineva va merită pedepsa si oșinda Domnitorulu pre acel'a sa-lu pedepsesca, ier lucrurile loi se nu i le iea, ci se i le lase la urmasii si la mostenitorii lui.

13. Domnitorulu, mai nainte de tote, trebuie sa-si pastredie mânele curate către Dumnedieu, si către lege, adeca se fia piosu si dreptu, si se n'aiba osebite consideratiuni pentru nimenea.

Varietati.

*** Sabiu, 19 Fauru. Enquetulu de dare, ce a fostu convenitu din tote partile Transilvaniei la Sabiu, si-a finitu problem'a sea sub presidiulu bar. Conradsheim. De reprezentanti ai deputatilor municipali resp. a intereselor partatorilor de contributie in reclamatiunile lor contra impartirii de dare s'a alesu Carolu Siochterus si postariulu din Seic'a-mare Ciongradi; de suplenti s'au alesu Balasiu din Hatiegu si Franciscu Toth din Alb'a infer. In calitate de reprezentanti ai intereselor erariului functioneaza in acea comisiune: Oratoru I. Baieru si economulu Ioann Brote.

*** Siosecki, casierulu casei personale a liniei nordice de Vien'a a fugitu in urm'a unei defraudări de 260,000 fl. Tote politiele suntu avisate de a urmari pre criminalistulu disparutu.

*** (Statistic'a avocatilor si operatorilor in fundulu regescu). Pre la judecatoriile a caroru instantia a doua e r. tribunulu supremu din Sabiu au functionatu in an. 1868 53 ca advocati, si adeca in scaunulu Sabiului 18, — in alu Sighisorei 2, — Brasovului 15, — Mediasului 3, — Bistritiei 3, — S. Sebesului 1, — Cincu-mare nici unulu, — Cohalmu 2, — Nocrichiu nici unulu, — Orestia 3, Sas-Regenu 4, — si Mercurea 2.

Unu numeru si mai mare e statulu operatorilor de care se mai tienu inca afara de advocati, profesori de drepturi si notarii publici, cari prin tote scaunele suntu stabiliti in functiuni definitive, si adeca in scaunulu Sabiului 17, a Sighisorei 3, Brasovului 12, Mediasului 3, Bistritiei 5, Sebesului 6, Cincu-mare 6, Cohalmului 6, Nocrichiului

1, Orestiei 3, S. Regenului 5, Mercurei, cu totulu 68. In tempulu celu mai de aproape au facutu 10 Domni esamennulu de advocatu prevediendu-se totu odata si cu stallum agendi.

*** Domineca in 21 ale c. avuramu norocire a intimpină pre stradele Sabiului o multime mare de frati consangeni ai nostrii din Itali'a, cari calatoreau către Romani'a de a-si da concursulu loru laboratoriu confratiloru loru la pregatirea calei ferate, care asemenea va fi o petra dintre cele mai fundamentale la radicarea edificiului patriotic si a bunei stări atatu materiale câtu si spirituale a fratiloru din Romani'a. Itali'a cea-vechia, antic'a nostra patria si manifesta prin fii sei, ce ne cercetara prin trecerea loru, caracterulu seu artisticu implantatu in poporulu italianu de o parte prin firea lui, de alta prin poetii sei cardinali precum a fostu unu Dante, Petrarca, Tasso si altii. Melodiile loru cele sonore cântate cu tactu artisticu incântara pre auditori. Departarea de patria de o parte, de alta aducerea aminte de familia si vatra parintesca i dispuneau a-si afla in totu loculu salonu de concertu, unde sa-si dea expresiune simliemintelor loru doiose.

*** (Sporiu frumosu.) In Ungari'a a nascutu o judaica trei copii, doue fete si unu fecioru.

*** „Századunk“ raportéza, ca Principele Romaniei, Carolu I. aru avea de cugetu a tramite unu barbatu din Romani'a cu missiune, că sa mijloceasca o apropiare de amicitia intre guvernulu magiaru si romanu.

*** Amintiseramu in unulu din numerii trecut, ca tinerimea romana studiösa din Sabiu incepuse a se constitui intr'o societate de cântari, dara cu parere de rea audimu, ca chiaru si societatea acest'a ori-cătu ia fostu scopulu de modestu si inocintu, totosi n'a ramasu crutiata de calumniele si suspiciunările, de cari suntemu cercati de unu tempu ineco in Transilvani'a. Aru fi de doritu in interesulu concordiei si a bunei intelegeri, precum si a progresului cultorei spirituale a protegia mai multu astfelu de insociri, cari dupa spiritulu tempulu de astadi suntu singurele mijloce pentru perfectiunarea omnilaterale.

*** (Casin'a romana) Casin'a romana din Sabiu infiintata in 1863 si aprobata de In. Guvernulu regescu, se va reorganisa de nou pre bas'a statutelor. I dorimu celu mai bunu succesu.

*** (Bola de vite) Precum se ande dela Mediesiu in susu pre Tarnava mare, pâna la Odorheiu către Zetelacka aru fi cam oprita comunicatiunea cu vite cornute din causa bolii de vite, ce a inceputu a-si arata simptomele sele mai cu sama prin secuime.

*** Conducatoriulu lucrărilor la drumulu de feru a fostu nu de multu la Sighisorei pentru dea inspicia lini'a trasiya către Brasiovu. Buroulu seu lu va deschide in Blasiu pentru dea conduce de aci lucrările Drumulu de feru, ce va fi pentru tierra cea manösa a Tarnavei unu isvoru eminentu de comerciulu si comunicatiune. — Pre langa aceste se mai vorbesce, ca in cercurile industriale si bursale din Pest'a si Vien'a puteri mari finantiale nu aru fi neaplicate dea continua lini'a ferata dela Aradu Alvinz prin Sabiu către Turnulu rosu.

Sabiu, 18 Fauru. (La misicamintele electorali.) In scaunulu Mercurei se angagiadia pentru dea fi alesu de deputatu concipientulu ministerialu Ioliu Bönches si consilierulu dela tabl'a Septemvirale, sectiunea Transilvaniei bar. Franciscu Fillenbaum.

*** Dela 1 Iuliu 1868, pâna in finea lui Dec. si magiarisara numele 184 in si familii. Dara romanii nu se afla intre acestia mai nici unulu.

29—3 **EDICTU.**
Ioann Haragasiu din comun'a Dapa-petra, parochia Valea Cornetielu, carele de 9 ani si-a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Samfir'a Haragasiu totu din amintit'a comuna; nesciindu-se ubicatiunea lui, prin acest'a se citéza, ca in terminu de unu anu si o di dela datulu subsemnatu sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale; căci la din contra si in absentia lui se va pertracta si decide cererea amintitei femei dupa prescriesele canonice.
Bradu, 26 Ianuariu 1869.